4de. JAARGANG. CURACAO DEN 5n NOVEMBBER 1887. N° 201

AMIGOE DI CURACAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

De Agentuur:
JAN ELLIS, *Curaçao*, — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, *Aruba*. — Playa.
JOSÉ A. ROSA HERRERA, *Bonaire*. — Playa.
UITSLUITEND AGENT VOOR FRANKRIJK
Teissedre, 39 Rue Paradis Poissonnière, Parijs.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

DE WAARBORGENWET.

Bij menigeen zal dikwijls bij de lezing onzer vroegere artikelen over den Paus en het Pausschap, de vraag zijn opgekomen, wat toch eigenlijk de waarborgenwet is die zoo druk besproken en zoo menigmaal te pas gebracht wordt. Voor hen in het bijzonder gelde deze verklaring, die wij in hoofdzaak ontleend hebben aan een degelijk studie over die wet door den Zeer Eerw. Heer van den Anker geleverd in der tijd, toen er sprake was van het al of niet blijven bestaan van die waarborgenwet.

Deze wet dankt haar ontstaan aan de gewelddadige inneming van Rome door de Italiaansche legermacht. Hare wording dagteekent alzoo van het jaar 1871. Zij erkent de geestelijke souvereiniteit des Pausen, aan wien alle eerbewijzen die een souverein toekomen, moeten bewezen worden. Krachtens die wet is s' Pausen persoon even onschendbaar als die van Humbert. Hierdoor moest aan de Kabinetten van Europa en aan de Katholieken der geheele wereld de zekerheid gegeven worden dat de Paus eene volstrekte onafhankelijkheid zou genieten, en zijne apostolische bediening met volkomen vrijheid zou uitoefenen. Maar niet voor den Paus en zijne majesteit werd de Waarborgenwet eigenlijk gemaakt doch veeleer voor de zekerheid en veiligheid van het nieuwe Italië, dat dreigend gevaar zou hebben geloopen, zoo het voor de overige natiën niet op de een of andere wijze had kunnen verklaren en bevestigen, dat de Paus ook na de inneming van Rome, even vrij zou zijn in het bestuur der Katholieke Kerk, als hij dit vroeger in zijne hoedanigheid van tijdelijk vorst van Rome was.

Diensvolgens behooren de waarborgen in deze wet vervat niet te heeten waarborgen voor den Paus en den H. Stoel, maar waarborgen voor het revolutionair gouvernement van Italië of beter nog voor de Italiaansche revolutie. Dit blijkt meer dan duidelijk uit de beraadslagingen over deze wet in de Kamer van afgevaardigden: de gouvernementeele partij dier dagen, verreweg de talrijkste, beschouwde destijds de Romeinsche quaestie als eene internationale quaestie waarmede ook de andere Mogendheden, die Katholieken onder hunne onderdanen tellen, zich rechtens bemoeien kunnen; en elke inmenging van dien kant ware in die dagen allergevaarlijkst geweest voor het nog zoo jonge éene Italië. Daarom wilde die partij den Paus souvereine rechten schenken; daarom stelde zij ter geruststelling van Europa, en van de Katholieken van alle landen, de persoonlijke souvereiniteit des Pausen voor als garantie van zijn geestelijke onafhankelijkheid; daarom was de minister van Buitenlandsche Zaken, bij elke interpellatie aan de Regeering gedaan omtrent haar verbintenissen tegenover de buitenlandsche diplomatie ten opzichte van den Paus aangegaan, zoo kwistig met geruststellende verklaringen dat de onafhankelijkheid van den Paus in geen enkel opzicht zou worden aangerand. Zoo is de waarborgenwet door het Italiaansche parlement bediscussieerd en aangenomen en door den Koning bekrachtigd. Dus, voor het Italiaansche gouvernement bestaat zij zonder twijfel en moet nauwkeurig onderhouden worden; *voor den H. Stoel echter bestond zij nimmer.*

Eene reeks van plechtige verklaringen en openbare feiten zijn daar om te wijzen dat de Waarborgenwet door den Paus altijd als niet bestaande is beschouwd. Pius IX protesteerde meermalen openlijk voor de Katholieke wereld tegen deze wet, weigerde ze aan te nemen en zijn gedrag jegens het Italiaansch gouvernement mag men een voortdurend protest heeten; en Leo XIII toonde door woord en daad zijn onwrikbaar besluit den glorievollen weg zijns voorgangers te willen volgen. Ten bewijze strekken de volgende officiëele stukken en feiten.

In een heerlijken brief, den 2 Maart 1871 aan Kardinaal Patrizi gericht, spreekt Paus Pius IX zich aldus uit over de waarborgen in die wet vervat: „Door de algemeene protesten der Katholieken en door de politieke noodzakelijkheid gedwongen, den Paus ten minste eenigen zweem van souverein gezag te laten opdat hij in de uitoefening van het opperbestuur der Kerk niet aan iemand onderworpen schijne, hebben de bestuurders van het Subalpijnsch gouvernement gemeend dit doel te bereiken door middel van concessiën. Maar de concessie eischt uit haar natuur in wien de concessie doet, eene macht over hem, aan wien zij gegeven wordt, en zij onderwerpt dezen, ten minste in betrekkelijken zin, aan de macht en de willekeur van den concessie-gever, doch hieruit volgt noodzakelijk dat zij die de Pauselijke souvereiniteit zoeken te behouden door middelen welke haar vernietigen, vergeefsche moeite doen. Bovendien de innerlijke natuur van die concessiën is van dien aard dat elk harer eene bijzondere verplichting oplegt, welke door de later uitgevonden verbeteringen nog harder is geworden. Eindelijk de bedriegelijke en vijandige geest, hoe listig ook verborgen, blijkt maar al te duidelijk uit eene reeks van feiten, zoodat de Waarborgenwet niemand met een gezond hoofd kan misleiden: *ut neminem sanæ mentis decipere possit.*"

Dit alles herhaalde de onverschrokken Paus later in een gewichtiger stuk, in de Encycliek *Ubi Nos*, den 15n. Mei van het jaar 1871 tot de Katholieke wereld gericht welke Z. H. eindigt met de volgende verklaring: „Nooit zullen wij noch zullen

---

FEUILLETON.

Een spiksplinternieuwe wetenschap.
(*Slot*).

—o—

Men weet zoo waar niet wat meer te bewonderen, de scherpzinnigheid der honden of die van Dr. Karl Franke.

Intusschen zou men allicht denken, dat het verband tusschen het knorren der drie hondsche „longenschepsels" den geleerden doctor er toe gebracht zou hebben, een analyse van het snorken te maken en daarbij tot de ontdekking te komen, dat niet elke geluidsuiting, die van de longen uit in het strottenhoofd voortgebracht en door mond en neus gewijzigd wordt, — een taal is. Het snorken had hem aan het kermen, kreunen, zuchten en aan het ongearticuleerde geschreeuw der idioten moeten doen denken, dat het knorren en blaffen der hondsche „longenschepsels" nog meer nabijkomt, maar daarom nu juist nog geen — *taal* is. Over het snorken, knorren, grommen enz. alleen had de geleerde schrijver in *Kosmos* ons stellig een diepgaande studie kunnen leveren. Maar het was er hem blijkbaar om te doen, nog een paar hondengeschiedenissen ten beste te geven en over de *Intelligenz* der dieren te philosopheeren.

„Zelfs zoogdieren van zeer geringe *Intelligenz,*" zoo deelt Dr. Franke ons verder als iets splinternieuws mede, „leeren naar een bepaalden naam luisteren. Honden strekken op het woordje „dood" de vier pooten uit. Mij is er een bekend, die op het commando „oogen dicht" de oogen sluit. Een ander liet de lekkerste spijs onaangeroerd, zoodra men hem toeriep: „'t is van den jood," maar verslond ze aanstonds met het grootste genot, zoodra men daarop tot hem zeide: „'t is van het mooie meisje."

Zou men niet gaan hopen, dat een hond van zooveel *Intelligenz* het nog eenmaal zoover brengen kon van een verhandeling over de jodenquaestie te verstaan of anders de minnedichten van Heine, die toch ook „van den jood zijn" en over „mooie meisjes" handelen. Dr. Karl Franke slaat echter al die hoop den bodem in door de opmerking:

„De meester van dien hond vertelde mij, dat hij hem eens, nadat hij gesnoept had, onder de dikwijls herhaalde woorden: „'t is van den jood" geducht had afgeranseld. Op deze wijze leerde de hond begrijpen, dat deze woorden voor hem het verbod tot eten bevatten. En niet alleen op hun eigen namen, maar ook op die van andere hun bekende honden geven de honden acht, gelijk ik bij een hunner opmerkte, die bij den naam van een anderen hond, waarmee hij dikwijls speelde, maar die op het oogenblik niet aanwezig was, zichtbaar opgewekt was en begon te zoeken. — *Dat cavaleriepaarden de commando's dikwijls beter verstaan, dan de daarop zittende recruten, is bekend.*"

„Dit alles," zoo besluit onze philosoof, „zou niet mogelijk wezen, als de zoogdieren en vogels er niet van nature aan gewoon waren, geluiden, die hun door andere individuen worden toegeroepen, te beschouwen als tot hen gerichte aansporingen om iets te doen of te laten. Ja, in het algemeen kon zulk een vertrouwelijk verkeer, als de mensch met de zoogdieren en vogels heeft, geen plaats vinden zonder de vatbaarheid voor een *wederzijdsche verstaanbaarmaking.* In ruimeren zin bestaat er een taal, waardoor, zoo niet alle, dan toch de meeste warmbloedige schepsels elkander onderling kunnen verstaan."

Krijgen wij nu eindelijk een grammatica of lexicon voor deze taal der „warmbloedige schepsels"?

Neen; Dr. Karl Franke vindt het gemakkelijker in algemeenheden te blijven doorslaan als een blinde vink. Van de longengeluidspraak, die hij nu reeds bij eenige kruipende dieren meent gevonden te hebben, voert hij ons naar de interjectietaal der zoogdieren en vogels, ontdekt bij dezen reeds de beginselen eener gedachtentaal en naast interjectie- en gedachtentaal ook nog een gebarentaal. Door versmelting van interjectie- en gebarentaal flanst hij een klankgebarentaal samen, en dan komt eindelijk het onomstootelijk bewijs dat de menschelijke taal zich uit die van het dier ontwikkeld heeft. De lezer vergunne ons, hem nog een brokje van het hoogwijs betoog onder de oogen te brengen:

„Tot de aanduiding der gewaarwordingen — aldus Dr. Franke — dienden de voorhanden interjecties; naast deze was wel van het meeste belang, elkander onderling verstaanbaar te maken, wat men zelf doen wilde of wat een ander doen moest. Er waren dus werkwoordsvormen noodig. — Wilde nu iemand aanduiden, dat hij de tanden wil-

wij kunnen aannemen de waarborgen door het Subalpijnsch gouvernement aangeboden of ook andere van dezelfde soort, later aan te bieden ter bescherming onzer macht en vrijheid, in de plaats van de tijdelijke macht, waarmede *de goddelijke Voorzienigheid den Apostolischen Stoel heeft willen sterken* en wier rechtsgrond wij door de zoo wettige titels als het bezit van elf eeuwen en meer, nogmaals bevestigen ......

Meer behoefde Pius IX zeker niet te zeggen om aan heel de Katholieke wereld te toonen dat hij de Waarborgenwet niet alleen verwierp maar haar ook als voor hem niet bestaande beschouwde. Toch opdat niemand onkunde ter verontschuldiging kon aanwenden, hernieuwde hij in een Cosistorie van kardinalen. den 27n. Oct. van hetzelfde jaar gehouden, zijn protest nog nadrukkelijker in deze woorden: *Coram universa Ecclesia protestamur, Nos cautiones eas, quae Guarentige appellantur omnino respuere.* Flinker en krachtiger kon het niet.

En Paus Leo XIII? Gedurende de jaren van zijn arbeidzaam en vruchtbaar Pausschap ondervond hij reeds maar al te zeer dat de hem toegekende waarborgen niets vermogen, ter bescherming niet slechts van Zijne Majesteit als Paus, maar ook van zijne waardigheid en veiligheid als mensch. Nadat hij bij verschillende gelegenheden vooral in een toespraak tot het Pius-bond nadrukkelijk had verklaard dat „ God Rome (d. i. de tijdelijke Souvereiniteit) aan den Paus heeft geschonken tot bescherming van zijne hooge waardigheid en onafhankelijkheid en tot vrije uitoefening van zijne geestelijke macht", nadat hij meermalen had gewezen op de werkelijkheid zijner moreele gevangenschap, brandmerkte hij in eene latere allocutie de heiligschennige schandaden gepleegd aan de overblijfsels van den grooten Pius en noodigde de Katholieke wereld uit wel te overwegen „welke veiligheid Hem te Rome nog restte"; hij voegde er aan toe "dat 's Pausen toestand om vele redenen ondragelijk is." Hieruit zal wel volgen dat ook volgens het oordeel van Leo XIII evenals van zijn voorganger, de waarborgenwet uitgevonden ter bescherming van 's Pausen waardigheid en onafhankelijkheid, als niet bestaande is aan te merken. En ook Leo XIII zoowel als Pius IX, beiden gedroegen zich immer zóó als raakte hun die wet volstrekt niet.

Het gouvernement kon haar onderhouden of schenden, nooit deed Z. H. een beroep op de waarborgenwet; zijn grootste zorg was alleen meer en meer te overtuigen hoe hij geen anderen waarborg voor zijne vrijheid en onafhankelijkheid verlangde dan die welke hem *door God in de tijdelijke souvereiniteit geschonken is.*

Uit dit alles blijkt genoegzaam dat die beruchte waarborgenwet door Italië gemaakt, *niet* onderhouden is, en dat de Paus *nooit* die wet aangenomen of erkend heeft. Die Waarborgenwet is volgens het woord van den onsterfelijken Pius IX niets anders dan "de purperen mantel dien de Romeinsche soldaten den geheiligden persoon van Christus ten spot omhingen."

STAND DER MAAN.

L. K. 8 November 12 u. 26 min. P. M.

Opkomst der Zon:
10 November 6 u. 13 min.

Ondergang der Zon:
10 November 5 u. 47 min.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

— Wij hebben door welwillendheid van den WelEd.Gestr. Heer L. B. Smith, Consul der Ver. Staten van N. Amerika, een prospectus ontvangen van *The American Telephone Company*, opgericht te Washington.

Uit dat prospectus blijkt, dat genoemde maatschappij, die reeds tusschen verschillende steden van de republiek Venezuela thelephoon-verbindingen heeft aangelegd, voornemens is daarmede voorttegaan ook in de overige plaatsen van Zuid-Amerika.

Bij de oprichting der *Am. Tel. Company* werd ieder aandeel voor *vijftig dollars* verkocht. Ten einde nu iedereen, zoowel rijken als minder gegoeden in de gelegenheid te stellen aandeel te kunnen nemen, heeft de Directie besloten een zeker getal nieuwe aandeelen te verkoopen tegen *tien dollars.*

Wie hiervoor zin of lust heeft, kan zich vervoegen aan het bureau van de *Am. Tel. Company,* 1420 F. Street, N. W., Washington, D. C.

Met de volgende regelen willen wij de aandacht onzer lezers, vooral in het Moederland, vestigen op de zekere en beste wijze waarop zij hunne Correspondentie's naar hier kunnen overzenden. Velen maken altijd gebruik van de Mail *via Liverpool.*

Deze is alles behalve de kortste weg. Weken lang, vier weken zelfs somtijds, duurt 't voordat men brief of courant ontvangt, terwijl de booten van de *Red „ D" Line* in twintig dagen de nieuwstijdingen aanbrengen. Wat heeft men nu te doen om brieven of couranten met de pakket *via New-York* te verzenden. Eenvoudig de nieuwsbladen in te zien.

In iederen Hollandschen courant van aanbelang vindt men dag en uur aangegeven, waarop de buslichtingen, vooral aan de voornaamste postkantoren, plaats hebben. Men zorgt dat de correspondentie op dien dag aan het postkantoor bezorgd wordt en 't is zeker dat alle berichten in den kortst mogelijken tijd hier aankomen. Wij zeggen dat 't noodig is om juist op den dag van het vertrek der booten die in direkte verbinding staan met de *Red „D" Line* den brief te laten bezorgen. 't Kan toch gebeuren dat brief of courant met de woorden *via New-York* er op, en vóór den vertrekdag aan het postkantoor bezorgd, nogthans *via Liverpool* verzonden wordt.

Hiervoor spreekt de dagelijksche ondervinding. Wij vertrouwen dat dit bericht in Holland, ten algemeene nutte, zal worden bekend gemaakt.

— Wij herinneren hier onze lezers aan eene advertentie, vroeger in onzen Courant opgenomen en waarbij Curaçao werd uitgenoodigd om deel te nemen aan de Internationale Tentoonstelling, die in het begin van 1888 te Barcelona in Spanje zal gehouden worden.

't Is zeker eene geschikte gelegenheid voor onze kolonie om door hare inzendingen van welken aard ook, proeven te leveren op industriëel en commerciëel gebied.

Allen die aan deze tentoonstelling wenschen deel te nemen, worden door dezen opgewekt, spoed te maken en zich bij een der leden van de Commissie aan te melden, die volgaarne de vereischte inlichtingen willen geven.

NEDERLAND.

—Op het oude praatje, dat men sedert lang niet meer vernomen heeft doch nu nog eens door de *Arnh. Ct.* voor den dag wordt gehaald, dat nl. „de uitramontaansche partij een ander vaderland heeft dan de Nederlanders, die niet tot het Roomsch-Katholieke Kerkgenootschap behooren," antwoordt de *Gelderlander* met de volgende flinke regelen:

"Dit wordt gezegd door het orgaan van eene partij, die geen enkel feit ten onzen last kan noemen; eene partij, die de Nederlandsche Munt gebruikt en de Nederlandsche Bank beschermt om de Londensche en de Berlijnsche geldmarkt van gouden munt te voorzien, terwijl men in ons land snakt naar geld, de pachten en de renten onbetaald blijven en er geen loon is voor den werkman; eene partij, die Duitschers en andere vreemdelingen aan onze hoogescholen met de opvoeding der Nederlandsche jeugd belast, en aan onze h.-b.-scholen Franschen. Belgen, Duitschers en Engelschen tot docenten in taal en letteren benoemt, zwervers wier Koeterwaalsch al het Nederlandsch onzer studeerende jeugd bederft: eene partij die aan Duitsche, Fransche, Engelsche en Belgische industrieelen en ambachtslieden geregeld werk verschaft, hun vrijen invoer en allerlei faciliteiten verleent en den Nederlandschen industrieel, den Nederlandschen boer en anderen werkgever met smaad en hoon overlaadt en hem daagt voor een inquisitie-raad. Dat zijn ze die in de pers *Wilhelmus* blazen en het vaderland overleveren aan den baatzuchtigen vreemdeling."

BUITENLAND.

ITALIË.—De *Osservatore Romano* verklaart, dat zekere brieven, door de post op het Vaticaan bezorgd, zijn aangekomen met verbroken zegels. Thans heeft men dus het *feitelijk* bewijs, dat niet alleen de correspondentie *van* maar ook die *aan* den H. Stoel niet ontzien wordt.

—De heer Von Schlözer heeft den Paus als jubilé-geschenk der Duitsche Keizerin een eigenhandig geborduurd misgewaad overhandigd.

De Duitsche Keizer schenkt den Paus porseleinen voorwerpen. De omstandigheid, dat zijn geschenk door bemiddeling van den Pauselijken nuntius te Munchen naar Rome werd gezonden, wordt verklaard door de onveiligheid der zendingen naar Italië. Op de spoorwegen aldaar oefent een wijdvertakte dievenbende haar bedrijf uit; geen koffer der reizigers, geen goederencollis is voor deze spitsboeven veilig. De Paus heeft doen opmerken dat de boosdoenersbende het op de hem toegedachte kostbare eeregeschenken gemunt heeft: ook heeft Z. H. bijzondere maatregelen genomen om diefstallen te voorkomen, wanneer de publieke tentoonstelling der geschenken zal gehouden worden.

Het feit van deze geschenken is niet van belang ontbloot. Het is immers bekend, dat de Duitsche Keizer den Paus reeds een jubilé-geschenk gezonden heeft en een waarlijk keizerlijk ook, nl. eene mytra, zwaar van edelgesteenten. En thans zendt de Keizer weder een geschenk en de Keizerin een *eigenhandig* geborduurd misgewaad. Dit is voorzeker een schitterend getuigenis, hoedanig de aard der betrekkingen tusschen de Berlijnsche en Roomsche hoven is: tevens eene minder malsche vingerwijzing voor Humbert en Crispi, die Von Bismarck bij zijn minister-jubilé eens wilden vleien; wellicht met het doel om den Duitschen Staats-

---

de gebruiken, dan kon hij dit eenvoudig doen door de tanden te laten zien. De gewichtigste verrichting der tanden is het opnemen en verdeelen der vaste voedingstoffen, het eten. Wilde men aanduiden, dat men wilde eten, dan opende men onder uitstooting eener interjectie (stemtoon) den mond, evenals de jonge vogels en wees met de tong naar de tanden. Dit kan men doen door de tong achter of tusschen de tanden te brengen (postdentale en interdentale vorming). Wanneer nu interjectie en mondgebaar zeer snel op elkaar volgden, moest er een vocaal geluid (de oude interjectie) en een tongtandmedeklinker ontstaan, gelijk wij nog thans bij onze met de tong spelende kinderen „tata" hooren. En inderdaad werden in zeer vele talen en wel in dezulke, wier verwantschap niet is aangetoond, voor het begrip „eten" geluidverbindingen aangetroffen, bestaande uit tongtandgeluiden en vocalen."

Thans volgt een abracadabra van woorden uit niet minder dan vijf en veertig bekende en onbekende talen die alle langs hetzelfde procédé moeten verkregen zijn, maar waarvan er — merkwaardig genoeg — geen twee ook maar in de verte op elkander gelijken. Welke overeenkomst ziet de lezer bij voorbeeld tusschen het Laplandsche *pjamotallet*, het Tsjerkessische *schschen*, het Samojedische *aurtombau* en het Kamschatkische *dykishu?*

Waar Dr. Karl Franke al die polyglotte wijsheid vandaan haalt, zegt hij niet; men zou haast denken dat hij lid van het bijbelgenootschap was, maar van iemand die in *Kosmos* schrijft, is dit niet te verwachten. Intusschen moet erkend worden dat onze dierentaalvorscher geen moeite gespaard heeft. En dat alles om te bewijzen dat de menschheid aan het werkwoord „eten" gekomen is, door eerst van honger of appetijt een geluid uit te stooten en vervolgens de tong achter of tusschen de tanden te steken! Jammer maar, dat ieder volk voor zijn honger-interjectie een verschillende vocaal gebruikt en de tong, hetzij postdentaal of interdentaal, weer anders laat trillen! Jammer dat er zoodoende een menigte totaal uiteenloopende geluiden en woorden ontstonden, waarvan er nauwelijks één op een ander lijkt, zelfs niet op het gezicht, en waarvan ieder weer honderd andere dingen beteekenen kan. Jammer dat de keus van willekeurige klanken noch uit het stamelen van een kind, noch uit het tandenknarsen van een dier is op te maken. 't Is alles vergeefsche moeite! De menschelijke taal is nu eenmaal niet enkel het resultaat van een mechanisch, monistisch natuurproces, zij is ook een werk der rede, die zich wel aan zintuiglijke waarnemingen en teekens moest houden, maar er niet slaafs aan gebonden was, die er vrij over beschikte, van het zinnelijke tot het bovenzinnelijke opklimmend.

Het is meer dan comisch, Dr. Karl Franke zulk een berg van philologische en philosophische schijngeleerdheid te zien overhoop halen, alleen om..den mensch tot het dier te verlagen." Als de mensch werkelijk het dier zoo nabijkwam als de heeren monisten voorgeven, dan behoefden ze er niet voor terug te schrikken, in deze quaestie stelselmatig te werk te gaan: eerst zoölogisch de gezamenlijke geluidsuitingen van zoogdieren en vogels registreeren, ze vervolgens philologisch rangschikken en verklaren, om ze eindelijk..maar och Heer, wat praten we van eindelijk, waar de heele boel reeds van begin af aan in duigen moet vallen? Wie ziet er kans om van *Artis* een philologisch college te maken? Daar wordt gehuild, gebromd, gebruld, geknord, getjilpt, en gefloten; maar een taal is er niet te vinden. Wij zetten het den geleerden Dr. Franke ons een enkele ezelspraakkunst samen te stellen, terwijl het armzaligst kind van een Australischen neger niet alleen in staat is, elke Europeesche taal aan te leeren, maar zich zelfs begrippen eigen te maken, die het zinnelijke verre te boven gaan, ja, die verheven geloofswaarheden in zich op te nemen, welke de noodzakelijkste aller wetenschappen vormen, en waarvoor beoefenaars van de spiksplinternieuwe wetenschap der dierentaalkunde als Dr. Karl Franke alle begrip schijnen verloren te hebben.

---

man, die zich naar hun zin in den laatsten tijd te vriendschappelijk jegens den Paus betoont, wat stroop om den mond te smeren? Zóó laat Bismarck zich echter niet vangen; te meer daar de Duitsche staatsman zich nog herinnert, dat Crispi eenige jaren geleden even sympathiek was met zijne doodsvijanden, de Fransche radicalen.

—De *Osservatore Romano* meldt, dat onlangs verscheidene hoogwaardigheidbekleeders op straat beleedigd zijn geworden. Een Pauselijk geheimkamerheer werd openlijk beschimt: een secretaris eener Pauselijke congregatie, die zich op audientie bij den H. Vader wilde begeven, werd met steenen geworpen; een kardinaal werd in de nabijheid der *Piazza dell' Appolinare* bespuwd. De *Oss. Rom.* ziet in deze beleedigingen de voorloopers van de "waardige" ontvangst, die het koninklijk Rome den jubilé-pelgrims zal bereiden.

—Volgens de *Italia* zou de Paus aan de Italiaansche regeering gevraagd hebben, gedurende het jubileum de wachten aan het Vaticaan te verdubbelen.

—Bij de opgravingen te Pompeï werd gevonden een kist met heelkundige werktuigen; vele daarvan hebben veel overeenkomst met de thans gebruikte. Later vond men 4 schoone zilveren vazen en ander zilveren vaatwerk, een fraai beeld van Jupiter op zijnen troon gezeten, gouden sieraden, enz.

—De *Penitenziera* heeft den bisschoppen van Italië eene instructie gezonden ten opzichte hunner houding tegenover de wet, die de kerkelijke tienden heeft afgeschaft. De bisschoppen, die met hunne geestelijkheid op onwaardige wijze worden verarmd in de provinciën, waar de onderhoudsgelden in den vorm van tienden *ab antiquo* in gebruik waren, worden door de *Penitenzieria* gemachtigd de wet als onwettig en niet uitgevaardigd te beschouwen, en hunne geloovigen aangespoord niet te falen in de vervulling hunner plichten jegens de geestelijkheid.

FRANKRIJK.—Pater Didon, van de orde der Dominicanen, bekend wegens zijne groote welsprekendheid, en die zoo hoog in de algemeene achting staat aangeteekend, zal vooreerst gedurende een paar jaren den kansel niet meer betreden, om uitsluitend zijn tijd en zorgen te wijden aan de door hem ondernomen beschrijving van het *Leven van Jezus*. Hij leeft thans geheel afgezonderd in het klooster te Favigny in het departement de la Côte d'or. Om zich volkomen op de hoogte te stellen der godgeleerdheid, zoo als zij aan de Duitsche hoogescholen wordt onderwezen, heeft pater Didon anderhalf jaar, geheel incognito, te Heidenberg en te Berlijn doorgebracht, waar hij, als een gewoon student gekleed, de lessen der universiteit trouw bijwoonde. Reeds driemalen heeft de geachte pater eene reis ondernomen naar het Heilige Land en het Oosten en, de een na de ander, de verschillende plaatsen en oorden bezocht, die in de H. Schrift vermeld staan. *Het Leven van Jezus* zal, zoowel op het gebied der gewijde geschiedenis en aardrijkskunde, als uit een zuiver godsdienstig oogpunt, een der belangrijkste werken zijn, die op dit gebied in de laatste jaren zijn verschenen.

—De *Republique Française* verklaart, dat de onzijdigverklaring van het Suez-kanaal de beteekenis heeft van eene spoedige wederaanknooping van vriendschappelijke betrekkingen tusschen Frankrijk en Engeland.

—Het vonnis, waarbij generaal Caffarel gedegradeerd en uit den dienst ontslagen is geworden, is officiëel openbaar gemaakt. Hij is thans naar den civielen rechter verwezen.

DUITSCHLAND.—De Ursulinen van het klooster te Fritzlar in Westfalen hebben verlof ontvangen dit weder te betrekken.

—De Berlijnsche correspondent van de *Daily News* verzekert, dat een Hamburgsch blad opgeheven is geworden ten gevolge van de publicatie van een artikel over Ierland, hetwelk de autoriteiten hebben beschouwd als eene aanhitsing tot geweld, welke middellijk tot de Duitsche socialisten gericht is.

—Bij Kabinetsbesluit is te beginnen met 1 October jl. de Poolsche taal voor goed uit de lagere scholen van Posen verbannen geworden. Deze maatregel dient om de germanisatie der Poolsche provinciën te bevorderen. Daar hij ook toepasselijk is op streken, waar men in het geheel niet of weinig Duitsch spreekt en waar geen enkel kind die taal kent, krijgt hij een uiterst hatelijk karakter.

— De officiëele pers heeft een beleedigenden toon aangenomen bij het weerspreken van het gerucht van eene samenkomst tusschen den Czaar en den Keizer.

RUSLAND.—De betrekkingen tusschen Rusland en Duitschland worden met den dag vijandiger. Vijandige vertooningen aan de grenzen, door het vormen van kampen en het daarstellen van versterkingen, zijn op het Russische tarief tegen Duitschland gevolgd.

— De Czaar die plotseling naar St. Petersburg is teruggeroepen heeft zich verplicht gezien de reis tot zijn spijt door Duitschland te maken. Het ijs, dat hem verhinderde te water naar St. Petersburg terug te keeren, heeft den Czaar deze onaangenaamheid op den hals gehaald.

— De Russische pers ondersteunt den terugkeer van generaal Boulanger als minister van Oorlog in Frankrijk. Zij verklaart, dat die terugkeer gunstig zal zijn voor Russische belangen, welke een ministerie-Ferry verwerpen zou.

SPANJE.—Een telegram uit Madrid, door de *Eco* van San Sebastian medegedeeld, bericht dat er in deze maand een manifest van Don Carlos verschijnen zal. Dit stuk zal volgens genoemd blad groote ontroering teweeg brengen; de pretendent zal er zijnen aanhangers in bevelen zich te allen tijde vaardig te houden om gereed te zijn tot den opstand.

ENGELAND.— In de *Pall Mall Gazette* geeft een Engelschman op zonderlinge wijze verslag van een bezoek, door hem gebracht aan de Tweede Kamer der Nederlanden.

De reden waarom hij over de Nederlandsche politiek maar zwijgt, is tweeledig: vooreerst, omdat deze noch voor vreemdelingen, noch voor de Hollanders zelven een voorwerp is van bijzonder levendige belangstelling en ten tweede, omdat de schrijver niemand heeft kunnen aantreffen, die hem omtrent de politiek en de politici der Nederlanden iets verstaanbaars aan het verstand brengen kon. Zijn Nederlandsche kennissen (en er moet nogal een journalist onder geweest zijn) wisten niet eens hoe onze tegenwoordige minister van oorlog heette! „Wie dat is, zeide hij, doet er niet veel toe. Maar wel wie het in Frankrijk is, en dat weten we dan ook."

De Hollandsche mannen zoeken volgens den schrijver, in hunne courant het eerst naar de rijzingen of dalingen in de koffie en in andere koloniale waren, en vervolgens naar het nieuws uit het buitenland — naar hetgeen er in Duitschland en Frankrijk en Rusland op politiek gebied aan de orde is. De Hollandsche vrouwen bepalen hare aandacht uitsluitend tot de rubriek allerlei, tot de huwelijks-, geboorte- en doodsadvertenties en tot het onvermijdelijke feuilleton.

Van de Nederlandsche volksvertegenwoordigers kreeg de Engelsche schrijver den indruk, dat verreweg de meeste dier heeren de vijf kruisjes achter den rug moeten hebben; nauwelijks een twintigtal zag hij er onder hen, wier haar niet grijs was. Hij vond hen, op weinige uitzonderingen na, slecht gekleed. Hoewel het weder tijdens des schrijvers bezoek ontzettend heet was, droegen er geen half dozijn der kamerleden lichte broeken, of iets wat naar een zomercostuum zweemde.

Wat voorts den schrijver opviel, was het volslagen ontbreken van gelach en toejuichingen niet alleen, maar ook van eenig equivalent voor de in Westminster gebruikelijke kreten van „Hear, hear," „No, no," „Oh, oh." enz. Phenomenaal daarentegen vond hij het waterverbruik in het Nederlandsch Lagerhuis.

De wijze van stemmen door middel van aflezen der namen trof den bezoeker als zeer vlug en practisch.

—Als een nieuw bewijs van den vooruitgang der Katholieke Kerk in Engeland en het verdwijnen der Anglikaansche vooroordeelen mag vooral zeker worden aangemerkt, dat thans voor het eerst sedert eeuwen tot *lord-mayor* van Londen een Katholiek is gekozen, de heer Polydoor de Keijser, een Vlaming van geboorte, die zich eenige jaren geleden tot Britsch onderdaan heeft doen naturaliseeren.

OOSTENRIJK.—Te Linz, de hoofdstad van Boven-Oostenrijk, werd eene Katholieken-vergadering gehouden, waaraan meer dan 2000 personen deelnamen, waaronder de luitenant-generaal der provincie, de gouverneur, de prefect, de drossaard, en verscheidene afgevaardigden van den Landdag van Boven-Oostenrijk en van den Rijksdag van Cisleithanië. Op voorstel van Mgr. Muller, vorst-bisschop van Linz, nam de vergadering een besluit aan, waarbij het herstel van de tijdelijke macht des Pausen wordt geëischt, en een ander, betrekking hebbende op de den Paus bij gelegenheid van zijn jubilé aan te bieden wenschen.

BRAZILIË.—Mgr. José de Sylva Barros, bisschop van het Braziliaansch diocees Olinda, heeft een appel tot zijne geestelijke kinderen gericht. Men weet, dat de regeering van genoemd keizerrijk steeds bezig is met de geleidelijke afschaffing der slaven; binnen een zeer kort getal jaren zal geen slaaf meer in Don Pedro's gebied te vinden zijn. De van Christelijke liefde blakende Kerkvorst wil dat tijdstip echter verhaasten, en daartoe dient bedoeld appel. In dit beroep smeekt hij zijnen diocesanen het Pauselijk jubilé daardoor te vieren, dat zij den laatsten slaaf, die zich nog op hunne goederen bevindt, de vrijheid schenken. Dit jubilé, waarbij de Katholieke volken van den aardbol zich vol liefde om hun Opperherder scharen, zal den Brazilianen de gelegenheid geven, zich te bevrijden van een smaad en geesel, die steeds door de Pausen ten krachtigste is bestreden. De plechtige verzaking aan allen slavenhandel onder welken vorm ook, is het waardigste geschenk, dat de inwoners van het keizerrijk den Paus ter eere van zijn gouden priesterfeest konden brengen. Zouden wij, vraagt de prelaat, hiervoor een gunstiger tijdstip kunnen vinden dan het huidig oogenblik, waarop Rome zich voorbereidt, den zaligen Petrus Claver, den apostel der negers, onder het getal der Heiligen op te nemen? Ik kan, zoo sluit de bisschop zijn beroep, U mijne geliefde zonen, die nog slaven bezitten, niet *bevelen* deze vrij te laten; maar ik *bezweer* U in naam der Christelijke barmhartigheid, hun de vrijheid terug te geven. Moge dit uw jubilé-gift zijn! Moge ik aan de voeten van den H. Vader de verzekering kunnen neerleggen: „In het diocees Olinda is geen enkele slaaf meer!"

ST. JOZEFS-GEZELLEN-VEREENIGING.

Zondag ll. vierde de St. Jozefs-Gezellen-Vereeniging te Pietermaai haar vijfjarig bestaan.

's Morgens te half acht uur werd in de Kerk van O. L. V. van den Allerh. Rozenkrans door den ZeerEerw. Pater Directeur eene plechtige H. Mis van dankzegging aan God opgedragen. Onder de H. Mis, waarvan het musikaal gedeelte door eenige gezellen flink werd uitgevoerd, naderden de leden met groote godsvrucht ter H. Tafel.

Na het einde dezer kerkelijke plechtigheid kwamen alle gezellen te zamen in de zaal der Vereeniging die eenvoudig doch smaakvol versierd was.

Aan het einde, in het midden van de zaal prijkte het beeld van den Schutspatroon, den H. Jozef.

Daar werd door den ZeerEerw. Directeur den leden in herinnering gebracht wat er gedurende die vijf jaren voor hen gedaan was, met welke moeielijkheden men te kampen had gehad en wat het resultaat was van dat vijfjarig bestaan der Vereeniging.

Zij was gedurende dien tijd nu eens achteruitgegaan en dan weer vooruitgegaan. „Maar,— zoo zeide hier de Eerw. spreker, „men moet wel eens achteruitgaan om daarna weer zooveel te meer vooruit te komen. Wil men over een sloot springen, dan moet men eerst een aanloop nemen. En zoo was 't ook de Gezellen-Vereeniging gegaan. En al kan men nu nog geen „makoetoes" vol vruchten plukken,—de boom is er nog te jong voor— toch kunnen er reeds eenige heerlijke vruchten worden aangewezen die allerduidelijkst bewijzen wat een zegen een St. Jozefs-Gezellen-Vereeniging is voor Godsdienst en Maatschappij. De boom bevat goede sappen en belooft in de toekomst vele en rijke vruchten, indien er maar gezorgd wordt dat al zijn takken gezond en levend blijven en wat dood is bijtijds wordt afgesneden."

Hier drukte de Zeer Eerw. Directeur de leden op het hart om toch voortdurend zich te beijveren door een levendig en werkend geloof, door beoefening van Christelijkmaatschappelijke deugden elkander te steunen en te verheffen en alzoo door gedrag en levenswijze een sieraad te zijn voor de „Union di San Hose". Met een daverend „*biba Union di S. Hose*" werd deze toespraak geëindigd. Onder gezellige kout en in opgewekte stemming brachten nu de gezellen den tijd door tot het uur was aangebroken waarop allen zich gewillig tot den feestdisch lieten geleiden, waarop een heerlijk ontbijt gereed stond.

Bij de toasten die er gehouden werden, werd ook de nieuw benoemde Vicaris Apostolicus niet vergeten. Men wenschte niets vuriger dan hem, dien men gedurende negen jaar als een Vader hier had zien werken, spoedig als Bisschop te mogen begroeten en te huldigen.

Des avonds ten acht ure had weer eene bijeenkomst plaats, die niet weinig opgevrolijkt werd door verschillende muziekstukken die ten gehoore werden gebracht, nu en dan afgewisseld door eenige komieke voordrachten. Vergenoegd en opgebeurd keerden daarna allen huiswaarts.

Dit feest heeft dus opnieuw doen zien wat er gedaan is en gedaan wordt door de Katholieke priesters voor de jongelingen van Curaçao.

Wij hopen dat de St. Jozefs-Gezellen-Vereeniging te Pietermaai steeds groeie en bloeie tot heil van de Katholieke Kerk en tot zegen van de geheele Kolonie Curaçao.

Union di San Hosé.

Dia Domingo pasar companjeronan di Union di San Hosé a celebra cincoe anja di fundacion di e sociedad-ai. Promé parti di festividadnan tabata un sacrificio di Misa, ofrecer na Dios na accion di gracias, bao di cual toer miembronan di Union a moestra nan debocion acercando na Santa Mesa di Comunion.

Despues di misa toer miembronan tabata reunir den sala di Union na unda nan Mui Rev. Pader Director a papia coe nan algun palabra di animacion, mustrandonan na mes tempoe situacion actual di Union di San Hosé, despues di e cincoe anja koe e tabatin di bringa coe hopi dificultad, manera ta sosode semper coe toer cos koe ta na su principio.

Merdia tabatin un espléndido almuerzo pa miembronan, na cual ocasion diferente brindis tabata hacir. Un di esainan a toca nos Vicario Apostólico nobo, Su Ilma. Mgr. Joosten, kende nos a conoce i stima aki caba manera un berdadero tata, durante nuebe anja, koe el a pasa aki meimei di nos.

Anochi e fiesta a caba coe representacion di un comedia divertido, companjar coe algun piezo di música. No ta larga duda koe ora toer fiesta a caba, e miembronan toer a bai nan cas coe un coerazon jen di alegría i satisfaccion.

¡ Koe Union di San Hosé conta mucho anja mas ainda di existencia, i koe su miembronan sea semper un

adorno p'é, pa koe nan comportacion birtuoso sea uu egemplo di kiko Religion Catolica ta pa sociedad!

——o——

Poncio Pilato na Viena.

(LEYENDA).

Tin hopi stad den mundoe koe nan nomber ta parce semper companjá coe algun misterio; i den di nan nos ta conta Palermo na Sicilia, Venecia na Italia, Colonia na Alemania. Na Francia nos tin Viena den Delfinado, koe ta ofrece tambe un parcementoe particular di é mes, i koe hopi tradición dudoso i raar ta duna ciertoe interés, koe un biahadó ta sinti i k'é no por splica. Viena ta Colonia di Francia. Na Colonia tin un catedral koe Demonio a traha; un misa koe ta na plaja di rioe Rin i koe den dje e tres Rei Mago nan, koe a adora Hesus chikitoe, ta derá. Esai só ta basta pa doena n'e stad ai un carácter maravijoso. Viena també tin su catedral: un misa cristian a toema lugá di un tempel koe Bruno a traha pa Teutates. Rioe Ródano ta corre dilanti di é coe su forza asina gracioso, i na su plaja di man robés hende ta mira un graf sin nomber i di un forma raar: tradición ta bisa koe ta graf di Pilato, es un, koe bao di su poder nos Señor Hesucristo a padice: *Passus est sub Pontio Pilato*. Cerca di Viena tambe hende ta haja Ceroe di Pilato, *Mons Pilatus*. Ciertoe ta koe e Gobernador di Hudea a muri na Viena na tem di Emperador Caligula. Autor di e leyenda di Hudíoe Errante ta papia di e biaha koe Isaac Laquedem a haci na Viena di Delfinado na 1777; el a scohe e stad ai riba tur otro pa inspiración di e lugá. E leyenda ta bisa asina:

El a pasa den di e stad
Di Viena den Delfinado....
Nunca hende a mira un homber
Asina cerá di barba.

Berdaderamente, tabata di necesidad koe Hudío Errante pasa den e stad camina Pilato a moeri.

E palabra corticoenan-ai tabata di mester pa jega na e crónica siguiente koe mi a lesa den un manuscrito bieu na latein koe mi a haja den kasteel di M. V. S··· memei di Viena i Peage.

Tempoe Emperador Calígula tabata reina (na Roma) i C. Marco tabata Pretor di Viena, nan a mira jega na porta triunfal di e stad grandi ai di Galia, un litera (draagstoel) koe hopi hende na cabai tabata companja. Masjá hende a jena, i e litera a para dilanti di un cas koe tabata parce pober, i casi pegá coe tempel di Marte; nomber di F. Albino tabata scirbir coe letter grandi corá riba su porta. Un homber bieu haltoe i un poco doblá a baha coe basta lihereza for di e draagstoel, maské e tabatin hopi anja, i coe dos catiboe hebréo dilanti di é, el a drenta den sala, oenda sin duda e donjo koe ta baha su amigoe tabata wardele.

Un catiboe a hiba e anciano na banjo, pa banjele i huntele coe awa di olor. Un bé nan a cende lampinan di comedor i nan a pone un cena na mesa.

Albino tabata só den comedor coe e stanjero: asina pres nan a sirbi un tajó di weboe frescoe, conversacion a cuminsa den nan dos.

—Hopi anja a pasa foi tempoe nos a separa foi otro, Albino dici; laga nos bebe un glas di binja na salú di bo bolbemento.

—Sí, hopi anja, e anciano a responde. I maldito sea e dia koe mi a sigui Valerio Grato manera Gobernador di Hudea! Mi nomber ta desgraciá: un fatalidad ta companja kende koe tin un tal nomber. Un di mi bieunan, Consul Poncio, a pone un nota di infamia riba frenta di Roma, pasobra el a pasa bao di *horca caudina* den guerra coe Samnita nan; un otro a perece den tera di Partosnan na tem di guerra contra Arminio; ¿i amí mes? amí!

E glas a keda pegá riba lip di e anciano i algun lágrima a drama foi su wowo.

—Wel, ¿ta kiko bo a haci anto? inhusticia di Calígula ta band bo na Viena; i pa kí crimen? Mi a lesa bo causa den archivonan. Vitelio, Prefecto di Siria, bo enemigoe a bai keha bo ceca Emperador; nan dici koe bo a castiga e hebreo rebelde nan, koe a mata hopi Samaritano di famía nobel i despues a hui riba ceroe Garizim. Nan ta acusa bo koe bo a obra asina pasobra bo tin odio contra hudíoenan........

—Nó, nó, Albino; mi ta hura bo na nomber di toer dios; no ta inhusticia di Cesar kiko ta afligí mi.

—¿Bo a pasa man autó den placa di gobierno na Hudea?

—Nunca.

—¿Bo a horta algun mohé hudíoe boenita foi nan marí?

—Nunca.

—Wel, ¿bo a laga horca algun ciudadano di Roma, manera Verris a haci na Sicilia?

Pilato no a responde.

—Semper mi a conoce bo bon hende i huicioso, Albino a sigui papia; i p'esai mes mi a lamta mi boz den stad i mi a bisa koe, ora nan a kita bo foi bo puesto, nan a obra arbitrariamente (manera nan tabata kier). Nan no a consulta Senado, i bo ta víctima di un capricho di Vitelio.

—Albino, laga nos bira blatji: mi ta cansá; mi a caba di jega foi Roma. Laga pa manjan toer nogosji serio manera hende sabirnan dici. E binja di Ródano aki ta magnífico.

—Warda bo foi di é, Pilato, pasobra e ta danja razon.

—Ta mihó anto! ma mi no tin miedoe di dje, pasobra mi ta coestumá coe binja di Engaddi, koe ta un licor basta espirituoso.

—Bebe na salú di bo libertad. Bisa mi, bo koe ta bini di Roma, ¿kí noticia nos tin?

—Augurio [senjal] nan ta maloe. Mi no a conoce Roma antiguo; é no ta subí, sino e ta baha.

—¿Kiko bo di?

—Mi ta papia kiko tin. ¿Bo no ta tende, bo mes, fo di aki, e boroto di bao di tera menaza? Tin un poder invisibel i superior koe ta husga e Imperio na su ruina. Nos diosnan ta derrotá, i nan ta bai di nan! Tende, Albino, awe nochi laga mi consagra un carinjo na bo pénate [dios di cas] nan. No laga nos papia di cos koe ta flihi nos; anochi ta mama di tristezá, ma mesa ta conseha alegría. Bisa e mucha basja binja di Creta, i e sirbidó di kamber trece mi slof i e prepara mi cama. Mi no ta gusta nochi seur i tristoe; laga nos pura bai droemi pa un dia nobo jega más lihé.

Albino a haci un reverencia i tur cos a sosode manera Pilato tabata desea.

I ora e catiboe a jega ceca coe un komtji di plata pa nan laba man, i el a presenta na Pilato, hende por a mira den cara di e anciano un coló bleek manera morto, i den su wowo un refleho manera di fiernoe.

(*E ta sigi.*)

IMPRENTA DE LA LIBRERIA